

10. Účetní závěrka

- Účetní závěrku sestavují podnikatelské subjekty (účetní jednotky) na konci účetního období (zpravidla kalendářního roku)
- Účetní závěrka je výsledkem účetní uzávěrky, v jejímž rámci se uzavírají účty (rozvahové, nákladové a výnosové) a provádějí se činnosti vedoucí k co nejpřesnějšímu zachycení stavu majetku, kapitálu a toku nákladů a výnosů v podniku

Účetní závěrka je tvořena dvěma základními dokumenty:

- **rozvahou** (bilancí),
- **výkazem zisků a ztrát** (výsledovkou)
- Podniky, které mají povinnost účetní závěrku ověřit auditorem (ze zákona akciové společnosti) a údaje z ní zveřejnit, doplňují oba výkazy **přílohou k účetní závěrce** (její důležitou součástí je pak výkaz o peněžních tocích – cash flow)

Typy účetní závěrky:

- **řádná** (k 1.1. a 31.12. příslušného účetního období pokud je účetním obdobím kalendářní rok),
- **mimořádná** – při likvidaci, konkurzu, zrušení bez likvidace apod.

Podniky, které překročily nebo dosáhly alespoň jedno z uvedených kritérií:

- **sumy celkových aktiv** více než 40 mil. Kč nebo
 - **roční úhrn čistého obratu** více než 80 mil. Kč nebo
 - **průměrný přepočtený stav zaměstnanců** v průběhu účetního období více než 50, podléhají povinně auditu
-
- Tyto společnosti mají zároveň povinnost sestavovat účetní závěrku v plném rozsahu a zveřejňovat údaje z ní v Obchodním věstníku, který lze v elektronické formě najít na webu (konkrétně na www.justice.cz)
 - Podniky, které vytváří ekonomické seskupení (holding, koncern) sestavují tzv. **konsolidovanou účetní závěrku**, jako by se jednalo o jednu účetní jednotku

Rozvaha

- je písemný přehled o majetku podniku a zdrojích podniku, která se sestavuje k určitému datu
- zachycuje počáteční nebo konečné stavy účtů, označuje se jako stavový odpočet

V **rozvaze** jsou zachycena:

- **pasiva** (kapitál), což je součet všech vlastních zdrojů (např. základní kapitál, nerozdělený zisk minulých účetních období apod.) a cizích zdrojů podniku (např. bankovní úvěry, závazky vůči dodavatelům, rezervy apod.),
- **aktiva** (majetek), což jsou v podniku používané hospodářské a peněžní prostředky, tzn. především dlouhodobý (např. stroje, zařízení, software apod.) a oběžný majetek (zásoby, pohledávky, hotové peníze)
- Rozvaha porovnává stavy aktiv a pasiv v jediném momentu (k tzv. bilančnímu dni)
- Zobrazuje také výsledek hospodaření za dané období, který tak slouží jako spojovací článek mezi rozvahou a výkazem zisků a ztrát
- Rozvaha nepodává informaci o vzniku výsledku hospodaření

Výkaz zisků a ztrát

- Výkaz zisků a ztrát, neboli výsledovka srovnává veškeré výnosy a veškeré náklady určitého účetního období
- Zjišťuje tak nejen hospodářský výsledek jako rozdíl (saldo) mezi součtem výnosů a součtem nákladů, ale ukazuje také zdroje a vysvětluje vznik tohoto hospodářského výsledku
- **Výnosy** jsou hodnotovým vyjádřením výsledků zhotovování a zhodnocování **výkonů** v podniku za určité období
- **Výkony** vyjadřují objem produkce, přičemž výnosy jsou jejím peněžním vymezením
- Výkony a tedy i výnosy vznikají jako důsledek účelného vynakládání peněz (nákladů)
- **Náklady** v účetnictví vyjadřují oceněnou spotřebu výrobních faktorů
- **Spotřebou** se rozumí přeměna těchto faktorů, resp. jejich úbytek v procesu vzniku protihodnoty ve formě podnikových výkonů
- **Hospodářský výsledek** se stanoví jako rozdíl mezi celkovými výnosy a celkovými náklady

Členění výkazu zisků a ztrát

Provozní výnosy	-	Provozní náklady	=	Provozní výsledek
+		+		+
Finanční výnosy	-	Finanční náklady	=	Finanční výsledek
+		+		+
Mimořádné výnosy	-	Mimořádné náklady	=	Mimořádný výsledek
<hr/>				
Výnosy	-	Náklady	=	Hospodářský výsledek před zdaněním
				-
				Daně
				<hr/>
				Hospodářský výsledek po zdanění
				<hr/>
				+
				Čerpání z rezervních fondů
				-
				Příděly rezervním fondům
				+
				Hospodářský výsledek minulých let
				-
				<hr/>
				Bilanční zisk (+)
				Bilanční ztráta (-)

Příloha a výroční zpráva

- Úkolem přílohy a výroční zprávy je zvýšit vypovídací schopnost účetní závěrky podniku o doplňkové údaje, zdůvodnění, specifikace a informace o finančních údajích, které se v rozvaze a výkazu zisků a ztrát neobjevují

Jedná se zejména o informace zahrnující:

- charakteristiku použitých bilančních a oceňovacích metod,
 - charakteristiku, zdůvodnění a vysvětlení změn těchto metod,
 - charakteristiku, zdůvodnění a vysvětlení změn v členění položek a v oceňování,
 - podání zprávy o průběhu hospodářské činnosti, stavu a o očekávaném vývoji podniku.
-
- Osobní společnosti a podniky fyzických osob (pokud nemají povinnost zveřejňovat účetní závěrku) přílohu ani výroční zprávu sestavovat nemusí
 - Podniky podléhající auditu jsou povinni sestavit spolu s rozvahou a výkazem zisků a ztrát i přílohu a výroční zprávu a to v prvních třech měsících navazujícího hospodářského roku za uplynulý rok (tato lhůta se prodlužuje o další tři měsíce, pokud podniky využívají služeb daňového poradce)
 - Ihned po sestavení musí výkaz zisků a ztrát rozšířenou o přílohu a výroční zprávu předložit k auditorskému ověření

Analýza rozvahy a výkazu zisků a ztrát

Vertikální a horizontální analýza

Členění rozvahy

- Položky na straně aktiv jsou členěny podle **likvidnosti** - od položek nejméně likvidních (stálá aktiva) k položkám nejlikvidnějším (oběžná aktiva)
- Položky na straně pasiv jsou členěny podle **vlastnictví**, tj. na zdroje vlastní a cizí. Je z nich možné vyčíst **kapitálovou strukturu** a tedy skladbu jednotlivých zdrojů použitých k financování podniku.

Členění výkazu zisků a ztrát

- Výkaz zisků a ztrát (výsledovka) je stupňovitě členěn, přičemž jednotlivé stupně vyjadřují úroveň hospodaření v **provozní, finanční a mimořádné činnosti** podniku.
- Výsledovka reaguje na změny v podniku a jeho okolí rychleji než rozvaha, díky tomu, že obsahuje údaje pouze za jeden rok.

Analýza rozvahy a výkazu zisků a ztrát

Analýza rozvahy a výkazu zisků a ztrát spočívá v provedení následujících tří kroků:

- **Zjištění absolutní výše položek**

Zjišťuje se korunová výše jednotlivých majetkových a finančních položek. Je ovšem nutné zohlednit možnou odlišnost účetních a tržních hodnot (především u stálých aktiv v rozvaze), absenci některých položek v rozvaze (např. majetek pořízený na leasing), různá bonita či nedobytnost vykázaných pohledávek, různá kvalita a zejména prodejnost zásob zboží a pod.

- **Zjištění podílů položek (vertikální rozbor)**

Umožňuje lépe srovnávat strukturu rozvahy podniku s jinými podniky. V případě výkazu zisků ztrát se nejčastěji počítají podíly jednotlivých nákladových položek, na tržbách, resp. celkových výnosech.

- **Zjištění časového vývoje položek (horizontální rozbor)**

Sledují se změny položek v čase. Může se jednat o vývoj položek vyjádřených jak absolutně v Kč, tak procentním podílem. Tyto změny lze vyjadřovat různým způsobem, přičemž autor preferuje formu bazického indexu (roční hodnoty se vztahují vždy ke společnému výchozímu období a zobrazují tedy kumulované změny).

Příklad vertikální a horizontální analýzy

Charakteristika podniku

- Podnik se zabývá nákupem zboží za účelem jeho dalšího prodeje, tzn. velkoobchodem a zejména maloobchodem.
- Podnik má cca 5 000 zaměstnanců, je právnickou osobou (akciovou společností) se sídlem v Praze.
- Podnik svou činnost vykonává prostřednictvím třinácti poboček po celé ČR.
- V průběhu roku 1996 podnik změnil majitele.

Horizontální analýza rozvahy

Horizontální analýza aktiv

Rozvahové položky	1995	1996	rozdíl	rozdíl v %	1997	rozdíl	rozdíl v %
<i>Aktiva</i>							
Aktiva celkem	2 354 579	2 460 486	105 907	4,50	4 280 920	1 926 341	81,81
Pohledávky za upsaný VK	0	0	0	-	0	0	-
Stálá aktiva	1 527 670	1 529 719	2 049	0,13	3 512 175	1 984 505	129,90
dlouhodobý nehmotný majetek	35 728	34 047	-1 681	-4,70	53 194	17 466	48,89
dlouhodobý hmotný majetek	1 491 942	1 495 672	3 730	0,25	3 458 881	1 966 939	131,84
dlouhodobý finanční majetek	0	0	0	-	100	100	-
z toho: podíl. cen. papíry a vklady v podn. s rozhod. vlivem	0	0	0	-	100	100	-
Oběžná aktiva	823 271	923 028	99 757	12,12	742 253	-81 018	-9,84
zásoby	572 640	440 352	-132 288	-23,10	508 570	-64 070	-11,19
dlouhodobé pohledávky	234	0	-234	-100	0	-234	-100
krátkodobé pohledávky	32 797	51 733	18 936	57,74	76 971	44 174	134,69
finanční majetek	217 600	430 943	213 343	98,04	156 712	-60 888	-27,98
Ostatní aktiva	3 638	7 739	4 101	112,73	26 492	22 854	628,20

Horizontální analýza rozvahy

Horizontální analýza pasiv

<i>Rozvahové položky</i>	1995	1996	rozdíl	rozdíl v %	1997	rozdíl	rozdíl v %
<i>Pasiva</i>							
Pasiva celkem	2 354 579	2 460 486	105 907	4,50	4 280 920	1 926 341	81,81
Vlastní kapitál	1 785 709	1 788 866	3 157	0,18	1 865 480	79 771	4,47
základní kapitál	1 780 580	1 869 690	89 110	5,00	1 869 690	89 110	5,00
kapitálové fondy	153 874	64 763	-89 111	-57,91	64 763	-89 111	-57,91
fondy tvořené ze zisku	20 506	20 506	0	0	20 506	0	0
HV minulých let	- 235 453	- 169 250	-66 203	28,12	- 166 094	-69 359	29,46
HV účet. období	66 202	3 157	-63 045	-95,23	76 615	10 413	15,73
Cizí zdroje	548 493	640 997	92 504	16,87	1 733 185	1 184 692	215,99
rezervy	589	64 562	63 973	10 861	22 301	21 712	3686,3
dlouhodobé závazky	0	0	0	-	-	0	-
krátkodobé závazky	487 591	576 435	88 844	18,22	1 449 761	962 170	197,33
bankovní úvěry a výpomoci	60 313	0	-60 313	-100	261 123	200 810	332,95
z toho: dlouhodobé bank. úvěry	30 313	0	-30 313	-100	0	-30 313	-100
Ostatní pasiva	20 377	30 623	10 246	50,28	682 255	661 878	3248,2

Vertikální analýza rozvahy

Vertikální analýza aktiv

<i>Položky aktiv</i>	podíl jednotlivých položek aktiv na celkových aktivech (v %)		
	1995	1996	1997
Aktiva celkem	100	100	100
Pohledávky za upsaný VK	0	0	0
Stálá aktiva	64,88	62,17	82,04
dlouhodobý nehmotný majetek	1,52	1,38	1,24
dlouhodobý hmotný majetek	63,36	60,79	80,80
dlouhodobý finanční majetek	0	0	0
z toho: podíl. cen. papíry a vklady v podn. s rozhod. vlivem	0	0	0
Oběžná aktiva	34,96	37,51	17,34
zásoby	24,32	17,90	11,88
dlouhodobé pohledávky	0,01	0	0
krátkodobé pohledávky	1,39	2,10	1,80
finanční majetek	9,24	17,51	3,66
Ostatní aktiva	0,15	0,31	0,62

Vertikální analýza rozvahy

Vertikální analýza pasiv

<i>Položky pasiv</i>	podíl jednotlivých položek pasiv na celkových pasivech (v %)		
	1995	1996	1997
Pasiva celkem	100	100	100
Vlastní kapitál	75,84	72,70	43,58
základní kapitál	75,62	75,99	43,67
kapitálové fondy	6,54	2,63	1,51
fondy tvořené ze zisku	0,87	0,83	0,48
HV minulých let	-10,00	-6,88	-3,88
HV účet. období	2,81	0,13	1,79
Cizí zdroje	23,29	26,05	40,49
rezervy	0,03	2,62	0,52
dlouhodobé závazky	0	0	0
krátkodobé závazky	20,71	23,43	33,87
bankovní úvěry a výpomoci	2,56	0	6,10
z toho: dlouhodobé bank. úvěry	1,29	0	0
Ostatní pasiva	0,87	1,25	15,94

Horizontální analýza výkazu zisků a ztrát

<i>Položky výkazu zisků a ztrát</i>	1995	1996	rozdíl	rozdíl v %	1997	rozdíl	rozdíl v %
Výkony a prodej zboží	2 658 094	3 932 897	1 274 803	47,96	4 343 661	1 685 567	63,41
tržby za prod. vl. výr., služby a zb.	2 656 532	3 927 059	1 270 527	47,83	4 311 686	1 655 154	62,31
Změna stavu vnitř. zás. vl. výr.	0	0	0	0	0	0	0
Aktivace	1 562	5 838	4 276	273,75	31 975	30 413	1 947,1
Výkon. spotř. a nákl. na prod. zb.	2 282 966	3 447 292	1 164 326	51,00	3 775 009	1 492 043	65,36
Přidaná hodnota	375 128	485 605	110 477	29,45	568 652	193 524	51,59
Osobní náklady	237 080	345 135	108 055	45,58	424 530	187 450	79,07
Odpisy DNM a DHM	61 303	80 689	19 386	31,62	99 697	38 394	62,63
Zúčtování rezerv, opr. položek a čas. rozl. provozních výnosů	1 474	84 163	82 689	5 609,8	121 819	120 345	8 164,5
Tvorba rezerv, oprav. položek a čas. rozl. provozních nákladů	47 348	203 896	156 548	330,63	99 055	51 707	109,21
Jiné provozní výnosy	78 118	113 126	35 008	44,81	160 578	82 460	105,56
Jiné provozní náklady	12 516	37 326	24 810	198,23	32 403	19 887	158,89
Provozní HV	96 473	15 848	-80 625	-83,57	195 364	98 891	102,51
Zúčtování rezerv a opr. položek do finančních výnosů	1 424	589	-835	-58,64	3 529	2 105	147,82
Tvorba rezerv a opravných položek na finanční náklady	589	3 529	2 940	499,15	380	-209	-35,48
Jiné finanční výnosy	17 501	4 437	-13 064	-74,65	6 127	-11 374	-64,99
Jiné finanční náklady	34 678	15 050	-19 628	-56,60	103 130	68 452	197,39
HV z fin. operací včetně daně z příjmu z běž. čin.	- 16 342	- 13 553	2 789	17,07	- 93 854	-77 512	-474,31
HV za běž. čin.	80 131	2 295	-77 836	-97,14	101 510	21 379	26,68
Mimořádné výnosy	5 118	19 639	14 521	283,72	12 638	7 520	146,93
Mimořádné náklady	19 047	18 777	-270	-1,42	37 533	18 486	97,05
Mimořádný HV	- 13 929	862	14 791	106,19	- 24 895	-10 966	78,73
HV za účet. období	66 202	3 157	-63 045	-95,23	76 615	10 413	15,73

Vertikální analýza výkazu zisků a ztrát

Výpočet celkových výnosů v jednotlivých letech

	1995	1996	1997
Výkony a prodej zboží	2 658 094	3 932 897	4 343 661
Zúčtování rezerv, opr. položek a čas. rozl. provozních výnosů	1 474	84 163	121 819
Jiné provozní výnosy	78 118	113 126	160 578
Zúčtování rezerv a opr. položek do fin. výnosů	1 424	589	3 529
Jiné finanční výnosy	17 501	4 437	6 127
Mimořádné výnosy	5 118	19 639	12 638
Celkové výnosy	2 761 729	4 154 851	4 648 352

Vertikální analýza výkazu zisků a ztrát

Položky výkazu zisků a ztrát	Podíl jednotlivých položek výkazu zisku a ztrát na celkových výnosech		
	1995	1996	1997
Celkové výnosy	100	100,00	100
Výkony a prodej zboží	96,25	94,66	93,45
tržby za prod. vl. výr., služby a zb.	96,19	94,52	92,76
Změna stavu vnitr. zás. vl. výr.	0	0	0
Aktivace	0,06	0,14	0,69
Výkon. spotř. a nákl. na prod. zb.	82,66	82,97	81,21
Přidaná hodnota	13,58	11,69	12,23
Osobní náklady	8,58	8,31	9,13
Odpisy DNM a DHM	2,22	1,94	2,14
Zúčtování rezerv, opr. položek a čas. rozl. provozních výnosů	0,05	2,03	2,62
Tvorba rezerv, oprav. položek a čas. rozl. provozních nákladů	1,71	4,91	2,13
Jiné provozní výnosy	2,83	2,72	3,45
Jiné provozní náklady	0,45	0,90	0,70
Provozní HV	3,49	0,38	4,20
Zúčtování rezerv a opr. položek do finančních výnosů	0,05	0,01	0,08
Tvorba rezerv a opravných položek na finanční náklady	0,02	0,08	0,01
Jiné finanční výnosy	0,63	0,11	0,13
Jiné finanční náklady	1,26	0,36	2,22
HV z fin. operací včetně daně z příjmu z běž. čin.	-0,59	-0,33	-2,02
HV za běž. čin.	2,90	0,06	2,18
Mimořádné výnosy	0,19	0,47	0,27
Mimořádné náklady	0,69	0,45	0,81
Mimořádný HV	-0,50	0,02	-0,54
HV za účet. období	2,40	0,08	1,65

Zdroje dat a charakteristika finančních ukazatelů

- Metody pro vyhodnocování ukazatelů lze rozdělit na dvě skupiny:
- **elementární metody**
- **vyšší metody**

Zdroje dat a charakteristika finančních ukazatelů

Elementární metody:

- **v případě absolutních ukazatelů:**
 - analýza trendů (**horizontální analýza**)
 - procentní analýza (**vertikální analýza**)
- **v případě rozdílových ukazatelů:** analýza fondů finančních prostředků, resp. cash-flow
- **přímá analýza poměrových ukazatelů podle jednotlivých oblastí podniku**
- **pyramidový rozklad**

Zdroje dat a charakteristika finančních ukazatelů

Vyšší metody

- **matematicko-statistické** (např. bodové odhady, regresní modelování, faktorová analýza apod.)
- **Nestatistické** (např. teorie fuzzy množin, expertní systémy, gnostická teorie neurčitých dat apod.)

Analýza rentability a aktivity

- - rentabilita tržeb, ROE, ROA, ROIC
- - obrat zásob, průměrná doba inkasa, obrat stálých aktiv, obrat oběžných aktiv, obrat celkových aktiv

Analýza zadluženosti

- zadluženost, krytí úroků, finanční páka

Analýza platební schopnosti

- běžná a rychlá likvidita

Analýza postavení podniku na kapitálovém trhu

- Poměr ceny akcie k zisku na akcii P/E, Kurz akcie, Čistý zisk na akcii EPS

Postup finanční analýzy:

- výpočet poměrových ukazatelů za sledovaný podnik,
- komparace poměrových ukazatelů s odvětvovými průměry hodnocení vývoje poměrových ukazatelů v čase hodnocení vzájemných vztahů mezi poměrovými ukazateli
- návrh opatření
- ***System ukazatelů Du Pont, pyramidový rozklad.***

Srovnatelnost podniků a ukazatelů

- Srovnatelností údajů se rozumí především **srovnatelnost časová**, tzn. že budou srovnatelné údaje (ukazatele) za několik (účetních) období

Co se týče srovnatelnosti podniků, existuje řada hledisek:

- **Hledisko oboru činnosti**
 - **Geografické hledisko**
 - **Politické hledisko**
 - **Historické hledisko**
 - **Ekologické hledisko**
 - **Legislativní hledisko**
-
- Podniky musí být srovnatelné také co do **velikosti** (lze využít kritéria rozdělující podniky na velké, malé a střední).